

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
دانشکده پرستاری مامایی

نام درس : پرستاری بهداشت مادران و نوزادان و مراقبتهای دوران بارداری و زایمان (۱)

نوع واحد:	نظری
تعداد واحد :	۲/۵ واحد نظری
تعداد جلسات:	۲۰ جلسه
محل کلاس:	دانشکده پرستاری مامایی
زمان کلاس:	۸-۱۰ یکشنبه
پیش نیاز:	آناتومی و فیزیولوژی
فراگیران:	دانشجویان پرستاری ۹۰
مقطع:	کارشناسی
مدرس:	قرشی

مقدمه:

پرستاری بهداشت مادران و نوزادان رشته ای است از بهداشت که مراقبت و محافظت کامل از زنان و نوزادان را بر عهده دارد . هدف کلی از برنامه های بهداشت مادران و نوزادان تأمین و حفظ و ارتقاء سلامت جسمی ، روانی و اجتماعی مادران و نوزادان جامعه می باشد که از طریق ارائه خدمات بهداشتی ، پزشکی ، تغذیه ای و بهزیستی عمل می کنند .
اهداف کلی :

۱. بررسی و شناخت احتیاجات، مشکلات و مسائل اجتماعی جسمی، روانی افراد و خانواده در انتظار فرزند بخصوص مادر و نوزاد
۲. آشنایی با نقش مذهب در تامین بهداشت خانواده
۳. آشنایی با ضرورت بهداشت مادر و نوزاد بعنوان یک اولویت در ارائه مراقبتهای بهداشت اولیه با توجه به استراتژیهای سازمان بهداشت جهانی
۴. آگاهی به اهمیت آموزش در پیشگیری از عوارض و تامین بهداشت مادران و نوزادان
۵. مهارت در بکار بردن نظریه و مفاهیم پرستاری مادران و نوزادان و کاربرد بالینی آن
۶. آشنایی با تشریح و فیزیولوژی دستگاه تناسلی مونث و ضمایم آن، فیزیولوژی لقاح، زایمان طبیعی و مراحل آن، مکانیسم زایمان
۷. آشنایی با شاخصهای جمعیتی ، سیاستهای جمعیتی روشهای مختلف پیشگیری از بارداری و چگونگی استفاده آن و معایب و فواید هر یک از آنها.
- ۸.

اهداف جزئی و رفتاری :

دانشجو بعد از گذراندن این واحد قادر باشد :

- ۱) اصطلاحات و تعاریف در بهداشت مادر و نوزادان را بیان نماید .
- ۲) شاخص های مهم حیاتی در بهداشت مادران و نوزادان را برشمارد.
- ۳) بهداشت مادر و نوزادان را تعریف نماید

- ۴) هدف بهداشت مادر و کودک را شرح دهد
- ۵) فرهنگ و تأثیر آن بر بهداشت مادر و نوزاد را شرح دهد
- ۶) تعریف سلامت و سلامت زن و نظر اسلام نسبت به سلامت زن را بیان نماید.
- ۷) نقش زن در جامعه را بیان نماید.
- ۸) عوامل موثر بر بلوغ را بیان کند.
- ۹) انواع اختلالات قاعدگی شامل دیسمنوره، خونریزیهای غیر طبیعی و سندرم پیش از قاعدگی را توضیح دهد.
- ۱۰) یائسگی را تعریف کند
- ۱۱) عوامل موثر بر یائسگی و عوارض آن را فهرست نماید.
- ۱۲) تدابیر پرستاری این دوران را بیان نماید.
- ۱۳) اعضای دستگاه ژنیتال داخلی و خارجی را نام ببرد .
- ۱۴) ۱۲-قسمتهای مختلف رحم لوله رحم تخمدان را نام ببرد
- ۱۵) فیزیولوژی قسمتهای مختلف رحم لوله رحم تخمدان را شرح دهد.
- ۱۶) و عروق و اعصاب و لیگما نهی دستگاه ژنیتال را توضیح دهد.
- ۱۷) سیکل تناسلی مونث را به تفکیک سیکل تخمدانی و رحمی شرح دهد.
- ۱۸) چگونگی بلوغ تخمک و اسپرم را توضیح دهد.
- ۱۹) لقاح را تعریف کند و وقایع پس از لقاح تا تشکیل جفت و مایع آمنیوتیک و اعمال آنها را بیان کند.
- ۲۰) دوره های زندگی جنینی را تفکیک نماید.
- ۲۱) عوامل موثر بر رشد و تکامل جنین را فهرست کند و گردش خون جنین را توضیح دهد.
- ۲۲) تاریخچه تنظیم خانواده را در ایران و جهان بازگو نماید. .
- ۲۳) اهمیت و اهداف تنظیم خانواده را شرح دهد .
- ۲۴) نظر اسلام نسبت به تنظیم خانواده و روشهای تایید شده پیشگیری از بارداری در اسلام را بیان نماید.
- ۲۵) برنامه ریزی بهداشت و تنظیم خانواده را تعریف نماید.
- ۲۶) روشهای مختلف پیشگیری از بارداری را نام برده ،تقسیم بندی کند .
- ۲۷) روشهای پایانی پیشگیری از بارداری را تعریف کند .
- ۲۸) انواع روشهای هورمونی پیشگیری از بارداری را به تفکیک ترکیبات هورمونی نام ببرد .
- ۲۹) معیارهای واجد شرایط بودن استفاده از روشهای هورمونی را شرح دهد .
- ۳۰) محدودیتهای بکارگیری روشهای هورمونی را توضیح دهد .
- ۳۱) مکانیسم اثر روشهای هورمونی پیشگیری از بارداری را شرح دهد .
- ۳۲) آموزش لازم در صورت فراموشی قرصها را بیان نماید.
- ۳۳) انواع Patch بطور کامل شرح دهد.
- ۳۴) روشهای تزریقی پیشگیری از بارداری را شرح دهد.
- ۳۵) مکانیسم اثر نورپلانت را توضیح دهد .
- ۳۶) در رابطه با نحوه کاشت و خارج ساختن نورپلانت شرح دهد
- ۳۷) انواع روشهای جلوگیری از بارداری بعد از مقاربت (روشهای اضطراری را نام ببرد .
- ۳۸) اسپرمسیدها را تعریف و موارد استفاده آنها را شرح دهد.
- ۳۹) انواع وسایل داخل رحمی پیشگیری از بارداری را نام برده ،با هم مقایسه کند .
- ۴۰) اندیکاسیونها و کنترااندیکاسیونها استفاده از وسایل داخل رحمی را بیان کند .
- ۴۱) روشهای برییر یاسدکننده (انواع کاندوم ، دیافراگم ، کلاهک) را تعریف نماید.
- ۴۲) مزایا و معایب بکارگیری روشهای برییر را توضیح دهد .
- ۴۳) سترون سازی را در مردان و زنان تعریف کند .

- ۴۴) مزایا و معایب سترون سازی در مردان و زنان توضیح دهد .
- ۴۵) روشهای دوره ای پیشگیری از بارداری شرح دهد.
- ۴۶) قادر به برقراری ارتباط با مردم جهت ارائه خدمات ارائه خدمات بهداشت و تنظیم خانواده باشد .
- ۴۷) تاثیر آموزش در برنامه های تنظیم خانواده را شرح دهد
- ۴۸) نشانه های حاملگی را به تفکیک حدسی، احتمالی و قطعی فهرست کند.
- ۴۹) بر اساس تاریخ آخرین قاعدگی، زمان احتمالی زایمان را محاسبه نماید.
- ۵۰) تغییرات جسمی و روانی در دوران حاملگی را توضیح دهد.
- ۵۱) اهمیت مراقبت های دوران بارداری را شرح دهد و چگونگی انجام این مراقبتها را بر حسب زمان بیان کند.
- ۵۲) آموزش مددجو در مورد چگونگی مراقبت از خود در دوران بارداری را شرح دهد.
- ۵۳) نیازهای تغذیه ای در دوران بارداری را فهرست کند.
- ۵۴) علائم خطرناک در دوران بارداری را تفکیک کند و اهمیت هر یک را بیان نماید.
- ۵۵) واکسیناسیون در دوران بارداری را بر حسب لازم، ممکن و ممنوع تفکیک کند.
- ۵۶) ورزشهای دوران بارداری را به دیگران آموزش دهد.
- ۵۷) ناراحتی های جزئی در دوران بارداری را لیست کند و نحوه مقابله با هر کدام را بیان نماید
- ۵۸) روشهای بررسی سلامت جنین (مانیتورینگ داخلی و خارجی ، NST, OCT, CVS. FBP و موارد استفاده هر یک را بیان کند .
- ۵۹) قوانین مربوط به انتقال صفات ارثی را شرح دهد .
- ۶۰) اختلالات کروموزومی و ژنی را تعریف نماید.
- ۶۱) نظر اسلام نسبت به داشتن نسل سالم را بیان نماید.
- ۶۲) روشهای مشاوره ژنتیک و تنظیم خانواده در رابطه با خانواده آسیب پذیر و نقش پرستار در پیشگیری از اختلالات ژنتیکی را بیان کند .
- ۶۳) علل دردهای زایمان و روشهای کاهش درد (دارویی ، غیر دارویی) و مزایا و معایب هر روش و مراقبتهای پرستاری مربوطه را لیست کند .
- ۶۴) آناتومی سر جنینی و اقطار آن را تعریف نماید.
- ۶۵) آناتومی لگنی و روشهای اندازه گیری اقطار لگنی را شرح دهد.
- ۶۶) تعاریف مربوط به وضعیت جنینی شامل وضع، (attitude) قرار یا lie, نمایش یا presentation , قرار یا poison ایستگاه یا station آنکاژمان را بیان کند.
- ۶۷) هدف از انجام معاینه واژینال و واژه های مربوط شامل دیلاتاسیون، افاسمان و غیره را توضیح دهد
- ۶۸) مانورهای لئوپولد ، اهداف و نحوه انجام آنها را بیان کند.
- ۶۹) تئوریهای مربوط به شروع زایمان بیان نماید
- ۷۰) علائم زایمان، زایمان حقیقی و کاذب ، مشخصات انقباضات رحم را توضیح دهد
- ۷۱) مراحل زایمان شامل مرحله اول، دوم، سوم و چهارم و مراقبت های مربوط به هر مرحله را بیان کند.
- ۷۲) مکانیسم زایمان و حرکات اساسی آن شامل آنکاژمان نزول، فلکسیون، چرخش داخلی ، اکستانسیون ، چرخش خارجی و خروج را تشریح کند.
- ۷۳) تغییرات جسمی و روانی بعد از زایمان و آموزشهای خاص این دوره را شرح دهد .
- ۷۴) نظر اسلام نسبت به بهداشت دوره نفاس و احکام شرعی مربوطه را بیان کند

روش تدریس:

۱- سخنرانی

۲- پرسش و پاسخ

- ۳- بحث گروهی
 ۴- استفاده از ترانس،اورهد،power point
 ۵- استفاده از فیلم،مولاژ و سایر لوازم کمک آموزشی

وظایف دانشجو:

- ۱- شرکت فعال در کلاس
 ۲- مطالعه دروس ارائه شده

روش ارزشیابی:

- امتحان میان ترم ۳۰٪
 کوئیز ۱۰٪
 امتحان پایان ترم ۶۰٪

منابع:

- (۱) کانینگهام و همکاران. بارداری و زایمان ویلیامز : ترجمه بهرام قاضی جهان و همکاران، تهران، مؤسسه انتشاراتی گلپان، ۲۰۰۹، جلد ۱ و ۲
- (۲) درس نامه مامایی میلز، ترجمه دکتر قادری و ساجدی جلد ۱ و ۲
- (۳) زنان و زایمان نلسون
- (۴) رفعتی، فوزیه و سایرین. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان: چاپ اول، تهران، انتشارات بشری، ۱۳۸۱،
- (۵) ذوالفقاری، میترا و اوسدی فوقانی، احمد علی. پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان: تهران، انتشارات حکیم، ۱۳۸۹.
- 6) Dickason . J ;Elizabet and etal . «Maternal Infant Nursing Care . U.S.A. Mosby 3rd Edition , 1998.
- 7) Ladewig , w , patricia and etal «maternity – newborn nursing care. Addison weby longman 1998.
- 8) Mckiney The new midwifery , Lesley Ann page ,Philadelphia
 midwifery hand book, Linda wheeler ,2002
- 9) Womens sexual health,gilly Anderws ,2001
- 10) May , katharyn and Mahlmaster , laura. Compre hensive Mathernity Nursing: , philadel phia , lippinocott Co , 1990.
- 1) Lowdermilk and etal , maternity 8 womens health eare .7 th ed st. Louis mosby .2000 .
- 2) Emily slone MC Kinney et al , maternal ,child nursing , Philadelphia .W .B Saunders compang ,2000.

جدول زمانبندی و محتوای درس پیش بینی شده برای هر جلسه

جلسه اول	معرفی درس ، آشنایی با دانشجویان، ارائه طرح درس اصطلاحات و تعایف در بهداشت مادر و نوزادان ، شاخص های مهم حیاتی در بهداشت نوزادان، بلوغ، دیسمنوره
" دوم	دستگاه ژنیتال خارجی و داخلی ، بخش های مختلف سرویکس و اثر هورمون استروژن و پروژسترون روی آن بخش های مختلف رحم و ارتباطات آناتومیکی آن را با اعضاء مجاور ، لیگمانهای رحمی و اتصالات آنها ، قسمت های مختلف لوله تخمدان
" سوم	سیکل تناسلی مونث به تفکیک سیکل تخمدانی و رحمی و چگونگی بلوغ تخمک واسپرم ، ترشح استروژن و پروژسترون ، تخمک گذاری
" چهارم	سندرم پیش از قاعدگی ، یائسگی، عوامل موثر بر یائسگی وعوارض آن و و تدابیر پرستاری این دوران
" پنجم	لقاح، تشکیل جفت، بند ناف، مایع آمنیوتیک، پرده های جنینی، دوره های زندگی جنینی، عوامل موثر بر رشد جنین، گردش خون جنین
" ششم	بارداری، تعریف واژه ها ، علائم و نشانه ها، محاسبه تاریخ احتمالی، تغییرات جسمی دوران بارداری.
" هفتم	ادامه تغییرات جسمی دوران بارداری، تغییرات روحی و روانی دوران بارداری
" هشتم	چگونگی مراقبت از خود، تغذیه وعلائم خطرناک دوران بارداری
" نهم	واکسیناسیون، ورزش وناراحتی های جزئی دوران بارداری
" دهم	روشهای بررسی سلامت جنین شامل (مانیتورینگ داخلی وخارجی NST, OCT, CVS. FBP و موارد استفاده ان
	امتحان میان ترم
" یازدهم	قوانین مربوط به انتقال صفات ارثی ، اختلالات کروموزومی و اختلالات ژنی نظر اسلام نسبت به داشتن نسل سالم .
" دوازدهم	تشخیص اختلالات زنتیکی در دوران بارداری، روشهای مشاوره ژنتیک و تنظیم خانواده در رابطه با خانواده آسیب پذیر و نقش پرستار در آن
" سیزدهم	عوامل موثر بر زایمان طبیعی: آناتومی سر جنینی و اقطار آن ، آناتومی لگنی و روشهای اندازه گیری اقطار لگنی تعاریف مربوط به وضعیت جنینی شامل وضع، (attitude) قواره یا lie، نمایش یا presentation , قرار یا position ایستگاه یا station آنکاژمان .
" چهاردهم	مانورهای لثوپولد، اهداف و نحوه انجام آنها، تئوریهای مربوط به شروع زایمان علائم زایمان، زایمان حقیقی و کاذب ، مشخصات انقباضات رحمی مکانیسم زایمان نزول، فلکسیون، چرخش داخلی ، اکستانسیون ، چرخش خارجی و خروج
" پانزدهم	مراحل زایمان شامل مرحله اول، دوم، سوم و چهارم و مراقبت های مربوط به هر مرحله، هدف از انجام معاینه واژینال و واژه های مربوط شامل دیلاتاسیون، افاسمان، آموزشهای لازم به مدد جو و مراقبتهای فوری بعد از زایمان.
" شانزدهم	تغییرات فیزیکی و فیزیولوژیکی دوران نفاس ، غم و اندوه بعد از زایمان، سازگاری خانواده (مادر، پدر، خواهران و برادران) با تولد نوزاد. نظر اسلام نسبت به بهداشت دوره نفاس و احکام شرعی مربوطه
" هفدهم	علل دردهای زایمان و روشهای کاهش درد (دارویی ، غیر دارویی) و مزایا و معایب هر روش
" هیجدهم	تنظیم خانواده ، اهمیت واهداف تنظیم خانواده، نظر اسلام نسبت به تنظیم خانواده و روشهای تایید شده پیشگیری از بارداری در اسلام، انو پیشگیری از بارداری، روشهای پیشگیری از بارداری طبیعی.

<p>"نوزدهم</p>	<p>روشهای موقت پیشگیری از بارداری : روشهای هورمونی (هورمونهای خوراکی، تزریقی، کپسولهای کاشتنی، روشهای اورژانس پیشگیری از بارداری) روشهای غیر هورمونی (کاندومهای مردانه و زنانه، سایر روشهای سد کننده و IUD) مکانیسم اثر و عوارض و نحوه مشاوره و آموزش به مدد جو.</p>
<p>"بیستم</p>	<p>روشهای دائمی پیشگیری از بارداری (لوله بستن مردان، لوله بستن زنان) مزایا و معایب و نحوه انجام آن، نقش برقراری ارتباط در ارائه خدمات ارائه بهداشت و تنظیم خانواده.</p>

موفق باشید